

ماشین مخفی بریتانیا برای دخالت در امور خارجی

بنیاد وست‌مینستر برای دموکراسی (WFD)، که پوششی برای سازمان‌های اطلاعاتی بریتانیا محسوب می‌شود، به‌طور پنهانی بودجه و هماهنگی تلاش‌های بی‌ثبات‌سازی سیاسی و تغییر رژیم را در سراسر جهان، تحت پوشش ترویج دموکراسی، تأمین می‌کند.

کیت کلارنبرگ
منتشر شده در المیادین انگلیسی
ترجمه مجله جنوب جهانی

لندن در سطح بین‌المللی عمل می‌کند، وجود ندارد.

این بنیاد که در سال ۱۹۹۲ تأسیس شد، مستقیماً از الگوی بنیاد ملی دموکراسی آمریکا (NED) پیروی می‌کند؛ نهادی که یک دهه پیش از آن، توسط سازمان سیا ایجاد شد تا فعالیت‌هایی را که پیش‌تر به صورت مخفیانه انجام می‌شد، به شکل علنی دنبال کند. این فعالیت‌ها شامل تأمین مالی رسانه‌ها، احزاب سیاسی، گروه‌های کنشگر، سازمان‌های غیردولتی (NGOها)، اتحادیه‌های کارگری و سایر عناصری است که می‌توانند برای بی‌ثبات کردن یا حتی

پس از آنکه دولت ترامپ تصمیم به "توقف" هزینه‌های کمک خارجی گرفت، بسیاری از طرح‌های بی‌ثبات‌سازی و تغییر رژیم که با حمایت مالی آمریکا اجرا می‌شدند، به کلی دچار آشفتگی شدند. با وجود درخواست‌های مکرر دریافت‌کنندگان این کمک‌ها از اتحادیه اروپا برای جبران این خلأ، کشورهای عضو این اتحادیه به جای آن، هزینه‌های توسعه خارجی خود را به طور چشمگیری کاهش دادند. با این حال، هیچ نشانه‌ای مبنی بر قصد بریتانیا برای محدود کردن فعالیت‌های بنیاد وست‌مینستر برای دموکراسی، که به عنوان ماشین ناشناخته مداخله‌گری

است که تاکنون به بررسی دقیق فعالیت‌های این بنیاد پرداخته است.

در این بررسی صراحتاً ذکر شده است که:

"فعالیت‌های WFD مستلزم حفظ فاصله‌ای رسمی از دولت است" و وزارت خارجه بریتانیا "از این پوشش بهره می‌برد." هدف اصلی این بنیاد، ارائه "کمک‌هایی" است که لندن "قادر یا مایل به انجام مستقیم آن‌ها نیست." این نوع حمایت غیرمستقیم از پروژه‌های "بحث‌برانگیز"، که شامل سرنگونی رهبران "دشمن" یا حمایت از دولت‌های دست‌نشانده در "کشورهای دارای اهمیت کلیدی" برای بریتانیا می‌شود، باعث کاهش "آسیب به روابط رسمی بین دولت‌ها" شده و از این خطر که "حضور دولت بریتانیا به‌عنوان مداخله خارجی تلقی شود، جلوگیری می‌کند."

در این بررسی آمده است:

"رابطه غیرمستقیم WFD... بهترین پوشش را برای وزارت خارجه فراهم

سرنگونی دولت‌های خارجی که از خطوط تعیین‌شده خارج شوند، به کار گرفته شوند. این بنیاد که عمدتاً از سوی وزارت خارجه بریتانیا تأمین مالی می‌شود، خود را به‌عنوان "یک نهاد عمومی اجرایی غیر وابسته به وزارتخانه" معرفی می‌کند.

این توصیف در واقع یک اصطلاح محترمانه برای پوشش دادن ماهیت واقعی WFD است؛ نهادی که به‌عنوان پوششی برای سازمان‌های اطلاعاتی بریتانیا عمل می‌کند. در ظاهر، این بنیاد به‌عنوان یک سازمان مستقل و غیرمرتبط با دولت فعالیت می‌کند، اما در واقع، وظایف حساس و پرخطر سیاست خارجی بریتانیا را در خارج از کشور انجام می‌دهد، بدون اینکه لندن مستقیماً در آن‌ها دخیل یا مسئول شناخته شود. این هدف در یک بررسی رسمی از فعالیت‌های WFD که در سال ۲۰۰۵ منتشر شد (و بعداً به دلایل نامعلومی حذف گردید) به‌وضوح بیان شده است. این بررسی، تنها سندی

می‌کند... هرچه وزارت خارجه کمتر کنترل خود را بر آن اعمال کند، بهتر می‌تواند مسئولیت را انکار کند... این بنیاد ابزاری ضروری و ارزشمند ارائه می‌دهد."

رویکرد حزبی و مداخلات جهانی

مایکل پینتو-دوشینسکی، بنیان‌گذار WFD، که در دهه ۱۹۸۰ از سوی وزارت خارجه بریتانیا مأمور شد تا معادل بریتانیایی بنیاد ملی دموکراسی آمریکا (NED) را ایجاد کند، در این گزارش به تفصیل نقل قول شده است. وی اظهار می‌دارد که موفقیت بنیاد NED در نابودی کمونیسم در اروپای مرکزی و شرقی نشان داد که "دخالت در سیاست داخلی کشورهای خارجی، در صورتی که به‌طور علنی انجام شود، کارآمدتر است."

او همچنین اشاره می‌کند که مداخله‌های مخفیانه سازمان سیا و MI6 در گذشته مشکلاتی ایجاد کرده بودند، چراکه وقتی حمایت مالی

مخفیانه فاش می‌شد، عواقب سنگینی به همراه داشت. پینتو-دوشینسکی در ادامه با افتخار اظهار می‌کند که ویژگی منحصر به فرد و "مزیت رقابتی" WFD، آزادی آن در اعطای کمک‌های مالی "سیاسی" است، نه صرفاً کمک‌های فنی یا آموزشی. این کمک‌ها شامل تأمین بودجه برای "نیروهای سیاسی که مستقیماً در مخالفت با دولت‌های مستقر فعالیت می‌کنند" می‌شود. علاوه بر این، WFD همچنین در "آموزش نیروهای پلیس در کشورهای در حال توسعه" سرمایه‌گذاری کرده است؛ نیروهایی که نه در انتخابات شرکت می‌کنند و نه مسئولیتی در قبال افکار عمومی دارند، اما می‌توانند در حفظ رژیم‌های نامحبوب و نامشروع مورد حمایت بریتانیا نقش کلیدی داشته باشند.

این گزارش نمونه‌های متعددی از مداخلات بریتانیا از طریق WFD را از زمان تأسیس آن ارائه می‌دهد و با افتخار اعلام می‌کند که:

نمود. پس از آن، این بنیاد "منابع و تجربیات خود را به مناطق دیگر آفریقا و بالکان غربی منتقل کرد."

نقش بنیاد NED، آژانس توسعه بین‌المللی آمریکا (USAID) و سازمان سیا در سرنگونی اسلوبودان میلوشویچ، رئیس‌جمهور یوگسلاوی در اکتبر ۲۰۰۰، به‌خوبی شناخته شده است. این گزارش نشان می‌دهد که WFD نیز همان تاکتیک‌ها را دنبال کرده و با ایجاد "روابط قوی" با "گروه‌های اصلاح‌طلب مدنی" و "نیروهای مخالف"، مخالفت با میلوشویچ را در سراسر کشور، حتی در مناطقی که پایگاه اصلی حمایت از او محسوب می‌شد، تقویت کرده است. این بنیاد با افتخار اعلام می‌کند که: "این اقدامات... به شکست میلوشویچ کمک کرد."

سپس، بنیاد وست‌مینستر برای دموکراسی (WFD) برنامه‌ای را ایجاد کرد که تحت آن «بیش از ۹۰۰ قاضی، دادستان، وکیل و سایر افراد از سراسر کشور» آموزش دیدند و یک «شبکه

"در این مسیر، دوستان بسیاری برای بریتانیا در میان رهبران کلیدی سیاست و جامعه مدنی در سراسر جهان پیدا کرده‌ایم."

در سال‌های اولیه، این بنیاد به‌طور گسترده در نفوذ به "نهادهای دموکراتیک در حال توسعه"، احزاب سیاسی و جامعه مدنی در حوزه نفوذ شوروی سابق فعال بود. همزمان، WFD نقش پررنگی در آفریقای جنوبی ایفا کرد، به‌ویژه در آستانه انتخابات سرنوشت‌ساز سال ۱۹۹۴.

در آن انتخابات تاریخی، که اولین انتخابات آزاد برای تمام نژادها در آفریقای جنوبی بود، حزب کنگره ملی آفریقا (ANC) به رهبری نلسون ماندلا با اکثریت قاطع پیروز شد و به دوران آپارتاید پایان داد. WFD در جریان این کارزار انتخاباتی، به حزب ANC و حزب مخالف آن، اتحاد دموکراتیک، نفوذ کرد و همزمان از "سازمان‌های رسانه‌ای مستقل" و "گروه‌هایی که نقش زنان در سیاست را ترویج می‌دادند" حمایت

کشوری از اصلاح‌طلبان حقوقی» شکل گرفت. این بنیاد با افتخار اعلام کرد که «بسیاری از شرکت‌کنندگان» بعدها در دولت «طرفدار غرب و پس از کودتا» در یوگسلاوی به موقعیت‌های «برجسته» دست یافتند، از جمله در «بخش‌های کلیدی دولت، دیوان عالی کشور و نیروهای پلیس».

همزمان، WFD در حال «زمینه‌سازی» برای انقلاب در اوکراین بود و از زمان استقلال کیف در سال ۱۹۹۱، به‌طور مخفیانه با «گروه‌های اپوزیسیون» محلی همکاری می‌کرد.

در نوامبر ۲۰۰۴، سازمان‌های غیردولتی (NGO) و فعالانی که توسط بنیاد ملی دموکراسی آمریکا (NED) آموزش دیده و تأمین مالی شده بودند، توانستند با اعمال فشار، انتخابات ریاست‌جمهوری آن سال را مجدداً برگزار کنند، تا ویکتور یوشچنکو، یک «مهره طرفدار ناتو و غرب» را جایگزین ویکتور یانوکوویچ کنند. نقش محوری آمریکا در این «کودتای مخملی» به‌خوبی مستند

شده و حتی به‌طور علنی تأیید شده است. این گزارش نشان می‌دهد که مشارکت WFD در این کودتا، که بر اساس مدل اقدامات واشنگتن انجام شد، تعیین‌کننده بوده است. این بنیاد «حمایت گسترده‌ای» را برای «مقاومت مسالمت‌آمیز» علیه پیروزی اولیه یانوکوویچ بسیج کرد و برای این منظور از «احزاب اوکراینی و سازمان‌های جوانان» بهره برد:

«علی‌رغم نگرانی‌های اولیه وزارت خارجه بریتانیا، فعالیت‌های حزبی WFD در اوکراین نشان‌دهنده این است که چگونه رویکرد جانبدارانه این بنیاد می‌تواند به یک جنبش اصلاح‌طلبانه سیاسی موفق کمک کند.»

در همین حال، WFD «بازدیدهایی از سوی مربیان جوان» را که در تلاش‌های پیشین برای تغییر رژیم در یوگسلاوی و گرجستان مشارکت داشتند، ترتیب داد، تا آن‌ها بتوانند «تجربیات اخیر و مشابه خود» را در

فعالان جوان» را در لبنان سازماندهی کرد تا در آستانه انتخابات پارلمانی ماه مه آن سال، «آشوب ایجاد کنند.» در گزارش‌های محرمانه‌ای که به وزارت خارجه بریتانیا ارسال شده، WFD به نفوذ خود در بیروت افتخار کرده و اعلام کرده بود که در داخل «ساختمان پارلمان لبنان» یک «دفتر اختصاصی» دارد.

هدف این پروژه، «تمرکز بر جوانان ۱۸ تا ۳۰ ساله‌ای بود که واجد شرایط رأی دادن در انتخابات لبنان بوده و توانایی مشارکت در کنشگری سیاسی را داشتند.» دو «زیرگروه از جوانان» در دایره توجه این بنیاد قرار گرفتند. این شامل «جوانانی بود که پیش‌تر در احزاب سنتی سیاسی و جنبش‌های جامعه مدنی، از جمله در دانشگاه‌ها، فعال بودند»، به‌ویژه «رهبران جوان»، و همچنین «جوانانی که مشارکت کمتری داشتند، اما علاقه نشان داده و می‌توانستند از توسعه توانایی‌ها و گسترش سرمایه اجتماعی خود بهره‌مند شوند.»

سرنگونی دولت‌ها، با فعالان کیف به اشتراک بگذارند. علاوه بر این، این بنیاد فعالان را در سراسر اوکراین جابه‌جا کرد تا «حمایت از ایجاد هرجومرج در روز انتخابات» را در سراسر کشور تقویت کند، و در عین حال «گروه‌های جوانان و سازمان‌های غیردولتی کوچک را برای هماهنگی اقداماتشان ترغیب کرد.» در نتیجه، «جوانان... توانستند انرژی خود را متمرکز کرده و تأثیر خود را بر انتخابات به حداکثر برسانند.»

«تغییرات سیاسی»

در طول سه دهه فعالیت خود، WFD تقریباً هیچ‌گاه، چه به لحاظ موجودیت و چه در مورد عملیات‌هایش، در رسانه‌های بریتانیایی مورد توجه قرار نگرفته است. با این حال، اسناد فاش‌شده نشان می‌دهند که این بنیاد همچنان به‌طور مخفیانه از جوانان در کشورهای مختلف به‌عنوان «عوامل آشوب» بهره‌برداری می‌کند. برای مثال، این بنیاد به‌طور پنهانی «ارتشی از

رهبران جوان از نحوه وقوع تغییرات سیاسی و چگونگی تأثیرگذاری فعال شهروندان بر این تغییرات» بود. انتظار می‌رفت این اقدامات «تغییراتی در نگرش و رفتار» افراد هدف ایجاد کند.

نقشه‌ای بزرگ برای تغییر رژیم

در مجموع، این تلاش، در مقیاسی مشابه با یوگسلاوی، اوکراین و دیگر کشورها، طرحی گسترده برای «ایجاد یک ارتش از سربازان نوجوان تغییر رژیم» بود، که وظیفه داشتند مقامات منتخب را تحت فشار قرار داده و در صورت عدم پاسخگویی آن‌ها به خواسته‌هایشان، یا در صورت رقم خوردن نتایج «اشتباه» در انتخابات ۲۰۱۸، هرج و مرج ایجاد کنند. این تنها یکی از چندین پروژه پنهانی و مخرب بود که در آن زمان توسط نهادهای پوششی اطلاعاتی بریتانیا در لبنان اجرا شد، با هدف نهایی «تغییر کامل رژیم».

«این پروژه به‌طور صریح با بازیگران و پویایی‌های جدید در سیاست لبنان کار خواهد کرد... رهبران جوان با مشارکت در گفتگوها، کنشگری و فعالیت‌های مرتبط با شهرداری‌ها و پارلمان، افق دید و شبکه ارتباطی خود را گسترش خواهند داد... سایر جوانان از آموزش‌ها و فرصت‌هایی برای طراحی و اجرای ابتکارات، درک فرآیندهای سیاسی و افزایش علاقه خود به مشارکت در آن‌ها بهره خواهند برد. از طریق WFD، جوانان فرصت تعامل با نمایندگان پارلمان را خواهند داشت.»

در عین حال، «در سطح محلی و در شهرداری‌های منتخب»، این بنیاد «گروه‌های جوانان محلی را هدف قرار داده، آموزش، مربی‌گری و حمایت برای فعالیت‌های کنشگری آن‌ها در نهادهای محلی را ارائه خواهد کرد.» هدف این بود که «جوانان، اعم از مرد و زن، را توانمند سازد تا خواستار مشارکت و پاسخگویی شوند.» در این مسیر، WFD به دنبال «افزایش درک

این مبالغ، «نه‌چندان تصادفی»، از ژوئیه ۲۰۱۹ به‌طور گسترده سرازیر شد—درست همان زمانی که اعتراضاتی آغاز شد که چهار ماه بعد، به یک تلاش جدی برای انقلاب تبدیل گردید.

از نگاه لندن، نتیجه انتخابات ۲۰۱۸ لبنان بسیار «نامطلوب» بود، چراکه «دشمن دیرینه آن، حزب‌الله، عملاً پیروز شد.» با این حال، اسناد محرمانه وزارت خارجه بریتانیا نشان می‌دهند که لندن بدون آنکه دلسرد شود، بلافاصله شروع به «تزریق بودجه‌های بیشتر به پروژه‌های مخفیانه برای بی‌ثبات‌سازی لبنان» کرد، که WFD یکی از «اصلی‌ترین دریافت‌کنندگان» این بودجه‌ها بود.